instar, *gloss.* 2. *num. penultim.* dicens Collegia Societatis JESU non esse mendicantia, sed solam Societatem, quæ ex professis constat; & *glos.* 11. *num.* 24. defendit religiosos scholares Societatis JESU non esse verè mendicantes, sed tantùm quodammodo. Idem tradit *Manuel. Rodrig. tomo* 3. *regular. q.* 49. *art.* 2. Nihil tamen certò definiunt; sed rationes adducunt pro utraque parte, ibique referunt fundamenta, quæ aliàs ostendunt esse verius, quod Pius V. in Bulla supra citata declaravit ad eam dubitationem tollenda m. Proposita enim ratione dubitandi, quæ sumitur ex redditibus Collegiorum, quibus illi scholares fruuntur, definit, se ad eam ambiguitatem tollendam declarare domos, Collegia, & personas omnes Societatis esse verè, & propriè mendicantia. Quare jam non videtur posse id in dubium revocari.

118 Sed quid si mendicans transivit cum legitima facultate ad mendicantes, & postea pœnitentia ductus redit ad non mendicantes, an incurrat pœnas prædictæ Clementinæ 1. in ordinem mendicantem jam translatus? an solùm, dum in non mendicanti extitit. Incurrere in utroque affirmant, dummodo in utroque professus sit *Paulus*, & *Lapus eo Clementina* 1. ubi eos referunt, & sequuntur *Anchar. ibi n.* 4. *notabil.* 4. *Imol. num.* 11. *Card. in princ. num.* 4. *notab.* 6. *Rebuf. praxi. benef. tit. de dispensat. cum regular. num.* 52. Sed jure optimo contrarium tenuit *Bonifac. ibi num.* 85. dicens, evadere prædictas pœnas transeuntem postea ad mendicantes: & sic esse capacem vocis in Capitulo, & officiorum, quibus interdictum sibi erat permanenti in ordine non mendicante; *quia ea Clementina* 1. expresè reddit inhabilem ad hæc mendicantem transeuntem ad non mendicantes, respectu ordinis non mendicantis, & dum in eo perseverat. Nec textus pœnalis ita extendendus est, ut comprehendat quoque hos religiosos ad mendicantes jam regressos. Et à fortiori id verum esset, si absque debita licentia transivisset, cùm professio tunc apud non mendicantes sit irrita. Quo casu diximus *num.* 111. non esse locum his pœnis.

119 Rursus difficultas est de religioso ordine mendicantium creato Episcopo, qui ex Pontificia licentia Episcopatum deponit, & postea transit ad non mendicantes, an comprehendatur prædictis pœnis? Id negat *Bonifac. ead. Clement.* 1. *num.* 83. & 84. Quod textus loquatur de religioso mendicante astricto suæ regulæ, ut colligitur ex proœmio ubi eam rationem ejus decisionis reddidit, *ut quietius in sua vocatione mendicans persistat*: At creatus Episcopus jam liber est à regulæ jugo, ut diximus *c. preced. num.* 19. Quamvis autem hoc sit satis probabile: at probabilius reputo, cum subjacere his pœnis, quod verè ante professionem in posteriori monasterio verus religiosus ordinis mendicantium sit, quamvis à jugo regulæ absolutus, & ita transiens ad ordinem non mendicantem, dicitur verè non persistens in priori vocatione Atque ita docent *Paulus*, & *Lapus eadem Clement.* 1. quos referunt, & sequuntur *Anchar. ibi num.* 4. *notab.* 4. *in fin. Imol. num.* 10. *Cardin. in princ. nu.* 17. *qu.* 9.

120 Hactenus egimus de religiosis, quos illæ pœnæ afficiunt; jam de pœnis ipsis agere oportet. Quæ pœna est duplex. Prior est, ut voce, & loco in capitulo careat mendicans transiens ad non mendicantes, etiamsi tunc Prioratus, vel officia, vel regimen quodcumque obtineat ibidem. Quæ intelligenda est de voce tam activa, quàm passiva, cùm indistinctè, & generaliter textus vocem in Capitulo huic transeunti interdicat, ut benè tradit *Navarr. commentar.* 4. *nu.* 24. *de regular.*

121 Sed difficultas est, an si is mendicans transiens ad non mendicantes obtineret administrationem in Ecclesia seculari collegiali, possit in ejus Ecclesiæ Capitulo vocem habere? Cujus solutio pendet ex ipsa textus interpunctione. Si enim virgula adjiciatur verbo, *abtinent*, sensus est, ut ubicumque ille transiens administrationem obtineat, careat voce in Capitulo: ac subinde hic illa carebit. Atque hunc sensum magis approbat *Cardin. ead. Clement.* 1. *in princ. num.* 5. *opposit.* 3. Si verò virgula adjiciatur verbo, *inibi*, sensus est, ut si inibi, idest, in ipsa religione, administrationem habeat, careat voce in capitulo. Quare eam extra religionem habens, non privatur hac voce. Et hic sensus est verior, ac conformior textui, & in novioribus decretalibus ita se habet textus interpunctio: & ita docent *Glos. ibi verb. inibi Paulus*, & *Stephanus ibidem*, ut eos referunt, & sequuntur *Anchar. ibid. nu.* 12. *qu.* 12. & *nu.* 11. *qu.* 3. *Imol. num.* 12. *Bonifac. num.* 60.

122 Sed gravior difficultas est, quam movet *Glos. eadem Clement.* 1. *verbo inibi*, qualiter textus mendicantibus, qui ad non mendicantes transierant, & in ordinibus non mendicantibus Prioratus, & officia habeant, interdicat vocem in Capitulo habere. Quippe id absurdum videtur, ut ii Prælati maneant, & hac voce careant, cùm multa expediri nequeant absque Prælati, & majoris partis Capituli consensu. Quare non satis bono religionis, ac negotiorum expeditioni consultum esset. Quod si dicas ea tunc absque Prælati consensu expedienda, ut Sede vacante contingit argum. *ex c. penult. de supplen. neglig. Prælator*, *in* 6. Id non valet, quia vacante Sede id reperitur decisum in jure. Nec tunc etiam potest Capitulum omnia negotia expedire, juxta notata, *c. illa*, *ne Sede vacante*. At in hoc eventu nullibi id decisum reperitur, nec militat eadem ratio: quia cum Sedis vacatio brevi tempore duratura præsumatur ad tempus jure

præscriptum, quo Prælatus creandus est, *c. sfelectio*, *de elect. in* 6. nihil absurdum est, si aliquot negotia tunc expedienda committantur soli Capitulo. At cùm Prælatus hic possit diu vivere, majus esset periculum, si voce in Capitulo careret. Quare duplicem sensum tradunt Doctores hujus pœnæ. Prior est, ut non intelligatur interdicta vox in peculiari conventus Capitulo, sed in solis Provinciali, & Generali. Posterior est, ut hæc pœna non comprehendat principales monasterii Prælatos; sed alios his subjectos habentes aliquam administrationem in monasteriis, qui carebunt voce in Capitulo, etiam peculiaris monasterii. Quos sensus amplecti cogit vitatio prædicti absurdi: atque ita docent *Glos. in verb. inibi*, & *ibi Anchar. nu.* 10. *q.* 2. *Imol. nn.* 12. *Confac. nu.* 62. & 67. *Card. in princ. nu.* 5. *opposit.* 4.

123 Dum autem transiens hic privatur loco in Capitulo intelligitur in rebus honoris, ut in electionibus, & tractatibus: secus in rebus oneris, ut in disciplinis, & correctionibus, de pœna immunitatem pariat contra *l. relegatorum in fin. ff. de interdict. & relegat.* & ita allegato *Zanzelino* docent *Anchar. ead. Clement.* 1. *nu.* 5. *notab.* 5. *Imol. nu.* 13. *Bonifac. num.* 78. *Cardinal. in princ. nu.* 7. *opposit.* 7.

124 Non tamen privatur loco in choro, & aliis congregationibus præter solum Capitulum, ne pœna de solo loco in Capitulo loquens extendatur ad locum in aliis. Et ita docent *Glos. eadem Clement.* 1. *verb. locum*, & *ibi Imol. num.* 13. *Bonifacius nu.* 67. *Rebuff. praxi. benefic. tit. de dispens. cum regular. num.* 54.

125 Tandem hæc prior vocis, & loci in Capitulo privatio procedit non in solis, qui tunc transierant ex mendicantibus ad non mendicantes, sed etiam in his qui in posterum transibunt; quia textus expresè de utriusque loquitur. Et ita docet *Bonifac. ibi*, *nn.* 85. ex quo rectè infert *num.* 88. & 89. & *Rebuff. praxi. benefic. tit. de dispensat. cum regular. nu.* 56. si cum his transeuntibus dispensetur à Pontifice, ut transeant Prioratusque obtinere valeant, non subinde gaudebunt hac voce, & loco in Capitulo, nisi ea quoque exprimantur. Quia cùm hæc separari valeant à Prioratu, ut constat ex *illa Clement.* 1. non extenditur ea dispensatio, utpotè odiosa, ad hæc.

126 Posterior pœna est, ne transeuntes in posterum admittantur ad Prioratus administrationes, aut quæcumque officia etiam, tamquam vicarii, seu ministri, vel locum aliorum tenentes, & ne animarum curam, aut regimen possint pro se, vel pro aliis exercere. Circa quam pœnam primò dubitatur, an Prioratus, & administrationes censeantur tantum interdicta inter religionem; nam ita intelligi consuluit *Federic. cons.* 161. *quidam religiosus*, *per totum*: quia in priori parte textus loquutus fuerat de habentibus administrationem intra religionem, & illis quoque interdixerat vocem & locum in Capitulo. Et mox cum venit ad posteriorem pœnam, utitur textus dictione, *quoque*, cujus est præcedentia continuare. Quare in ea pœna solam administrationem, & Prioratus intra religionem interdicere videtur. At meritò hanc sententiam improbat *Lapus ead. Clement.* 1. quem referunt, & sequuntur ibi *Anchar. in fin.* & *Cardin. ibi verb. ad Prioratus*, *num.* 1. *quæst.* 2. quia textus universaliter loquitur utens dictione, *quacumque*. Insuper quia, ut diximus *numer.* 122. probabile est, interdici quoque in priori pœna vocem, & locum in quacumque administratione extra monasterium.

127 Secundò dubitatur, quid nomine *officiorum* intelligatur. *Glos. ead. Clement.* 1. *verb. officia*, dicit posse intelligi quævis officia: & sic non licere his officium Sacristæ, Camerarii, Oeconomii, Syndici, & hoc egere declaratione: videri tamen non omnia officia intelligi, sed sola regulæ ecclesiasticæ subjecta. Idem tradunt *Imol. ibi nu.* 13. *Bonifac. nu.* 70. & 71. *Cardin. ibi verb. ad Prioratus quæst.* 1. Unde inferunt hi tres non interdici officia religionis onerosa, ut syndicatum, & similia. Alii verò dicunt intelligi omnia munia per religiosos fieri solita, ut Oeconomi, Castaldi, Ostiarii, Cellarii, & similia; quia textus interdicit quæcumque officia. Et hoc est veriùs, quod sustinent *allegato Paulo*, & *Stephano*, *Anchar. ibi nu.* 5. *Navarr. comment.* 4. *de regular. nu.* 24. *Azor. lib.* 12. *instit. moral. c.* 14. *q.* 12. *vers. quæres*.

128 Hinc deducitur contra *Bonifacium*, *eadem Clement.* 1. *nu.* 74. & *duplici sequen.* interdici his munus prædicandi, quia interdicitur officium parochi, pro se, vel pro alio exercendum, cujus est proprium prædicandi munus. Sic *Glos. ea. Clement.* 1. *verbo officia. Anchar. nu.* 5. *Imol. allegato Stephano*, *n.* 14. *Cardinal. ibi verb. ad Prioratus nu.* 2. *qu.* 3. *Navarr. comment.* 5. *de regular. nu.* 24. *Azor. tomo* 1. *lib.* 12. *inst. moral. c.* 14. *qu.* 12. *vers. quares Leonard. lib.* 2. *de just. c.* 41. *dub.* 13. *nu.* 105. quod benè intelligunt *Stephanus*, *Cardinal. Anchar.* & *Imol. ibidem*, de officio publicæ, & solemnis prædicationis, secus de privata instructione.

129 Atque idem dicendum est de officio lectoris Theologiæ. Sic *Paulus*, quem referunt, & sequuntur *Anchar. Imol. Azor. Leonard. nu. praced. allegati*. Atque idem dicendum est de officio lectoris juris canonici. *Paul. Anchar. Imo. Azor. ibidem*. Atque idem de officio lectoris aliarum facultatum *Paul. Anch.* & *Imol. ibi* quorum omnium ea est ratio, quod hæc universa dicantur in religione officia.

130 Secundò deducitur, non posse hos esse Episcopi vicarios, quia *eadem Clement.* 1. interdicuntur ipsis quæcumque officia ab ipsis etiam tamquam vicariis exercend. Ita tra

dunt *Paul. Imol. Anchar. allegati num.* 123. *Cardin. ead. Clem.* 1. *verb. ad Prioratus num.* 4. *quæst.* 6. *Navarr. comment.* 4. *de regular. num.* 24. Sed benè *Bonifac. ead. Clem.* 1. *nu.* 86. id temperat, quando id vicarii munus ex consuetudine, vel privilegio obiri deberet per illius religionis monachos, quia (ut diximus *nu.* 128.) sola officia per religiosos obiri solita interdicuntur.

131 Tandem aliqui sentiunt, nec hos religiosos transeuntes posse gradu aliquo litterario insigniri, ut licentiæ, vel doctoratus. Sit *Paulus*, quem refert, & sequitur *Bonifac. ead. Clem.* 1. *nu.* 91. Sed meritò contrarium tenet *Cardin. ibi verb. ad Prioratus nu.* 4. *qu.* 5. quia ad gradus hos progredi non est officium, aut administratio.

CAPUT VIII.

De pœnis apostatarum, & fugitivorum à religionis obedientia, & qualiter religiosus ab illa appellare permittatur, aut Prælatos regulares recusare.

SUMMARIUM.

Quot quæstiones disputanda sint, *num.* 1.
Qui religiosi dicantur verè apostatæ, & *fugitivi*, *nu.* 2.
Improbantur dicentes idem esse apostatam, & *fugitivum*, *numero* 3.
An ad apostasiam conferat aliquid dimitti, habitum, aut illum retineri? nu. 4.
Improbantur dicentes occultantem habitum esse apostatam? numero 5.
An Beata D. Francisci, & *D. Dominici*, & *religiosi Societatis JESU*, *qui post vota biennii*, *vel tempore novitiatus emissa recedunt ab eo statu*, *sint apostatæ? nu.* 6.
An sint apostatæ religiosi transeuntes absque debita licentia ad religionem laxiorem? refertur quadam sententia? nu. 7.
Proponitur sententia auctoris num. 8. & *ibi remissivè*, *an hi excommunicationem incurrant?*
An hi dicantur fugitivi? num. 9.
Explicatur motus proprius Pauli IV, *postquam divina bonitas*; *an de solis veris apostatis intelligatur? num.* 10.
An privilegia Societatis JESU communicantia recedentes ab eo, *intelligantur de solis apostatis? nu.* 11.
An confendus sit fugitivus religiosus à carceribus fugiens? numero 12.
Quid si perpetuò carceri damnatus esset? num. 13.
Quid si carcer esset injustus, *aut modus detinendi injustus esset*, *aut justus tantum secundum allegata*, & *probata? numero* 14.
An liceat fugere si pœna mortis, *aut mutilationis*, *imminet justusque sit religiosus in carcere manere? num.* 15.
An sæcularis, *vel religiosus triremibus damnatus licitò fugiat? num.* 16.
Explicatur Tridentinum session. 25. *de regular. cap.* 4. & *an regularibus à superiore gravatis licet absque licentia fugere? numero* 17.
An hi possint ab ordinariis puniri juxta idem Tridentini decretum? num. 18.
Postea invenies alia summaria.

NOn est sermo in præsenti de apostasia à fide, quia satis de illa dictum est *lib.* 2. *hujus tractatus*. Nec etiam de ejectis à religione per superiorum sententiam; quia de his *c. sequen.* tractandum est. Sed solùm de recedentibus superiore inconsulto. Quadruplex igitur in præsenti est quæstio disputanda. Prima. Qui religiosi verè dicantur apostatæ, & qui fugitivi. Secunda. Quibus pœnis subdantur apostatæ à religionis obedientia. Tertia. Quibus subjaceant fugitivi. Ultima. Qualiter religiosis à superiorum obedientia appellare permissum sit, & eos reculare.

2 Est ergo prima quæstio circa religiosos apostatas, & fugitivos, & qualiter differant inter se. Et quidem hoc inter utrosque distat, quod fugitivi propriè dicantur, qui à monasterio recedunt absque superiorum licentia, ut extra ipsius potestatem, & obedientiam sint *l. quis sit fugitivus ff. de ædilitio edicto*. Apostatæ autem sunt, qui à monasterio recedunt animo, & voluntate excutiendi obedientiæ jugi in perpetuum, deserendique instituti religiosi. Quare si hic animus desit, sed fugiant animo aliquamdiu extra religionem vagandi, posteaque ad religionem redeundi, erunt quidem fugitivi; non autem apostatæ. Hanc differentiam tradunt *Angel. verb. apostasia num.* 4. & *ibi Sylvest. quæst.* 4. *num.* 9. *Cajetan.* 2. 2. *q.* 12. *art.* 4. *dub.* 2. *colum. ult.* & *ibi Aragon. in dub. de apostasia à religione*, & *ibi Bannez dub.* 1. *de apostasia à religione*, *concl.* 2. & 3. *Navarr. lib.* 5. *cons. tit. de apostatis in utraque edit. cons. unic. num.* 1. & *duplic. seq. Valent.* 2. 2. *disp.* 1. *quæst.* 12. *punct.* 1. *ad finem Azor. tomo* 1. *institut. moral. lib.* 12. *c.* 16. *quæst.* 1. *Leonard. lib.* 2. *de just. c.* 41. *dub.* 15. *num.* 109. *Manuel Rodrig. qq. regular. tomo* 1. *qu.* 30. *art.* 1. Quare fugitivus est nomen commune fugitivis, qui non sunt apostatæ, & qui verè apostatæ sunt: omnis enim apostata est fugitivus, quamvis non omnis fugitivus sit apostata; quod benè tradunt *Sylvest.* & *Azor. citati*. Unde fugitivus, ut importat speciem particularem distinctam contra apostasiam, dicitur ille, qui discedit ad tempus, ut liberè vagetur cum animo redeundi ad religionem, ut docent omnes DD. supra adducti.

3 Hinc deducitur primò, incautè aliquos Doctores sensisse idem esse fugitivum, & apostatam, nec talem dici diu vagantem extra religionem cum animo redeundi. Hi sunt *citato Raynerio*, *D. Antonin.* 2. *par. tit.* 12. *cap.* 6. *paulo post principium*, & 3. *p. tit.* 16. *c.* 5. §. 3. *Tabien. verb. apostasia q.* 14. *nu.* 17. *et ibi Armil. num.* 6.

4 Secundò deducitur, ad veram apostasiam nihil referre, an habitu religionis admittatur, necne; sed verè apostatam esse recedentem à religione animo numquam redeundi ad illam, etsi habitum retineat. Quia sicut habitus monachum non facit; sed regulæ monasticæ professio; sic apostatam reddit recessus à monastica professione, etiamsi habitus non deponatur. Atque ita docent *Ang.* & *Sylvest. Cajet. Navar. Bannez*, *Aragon. Valent.* & *Manuel. Rodrig. allegati num.* 2. *Tabien. verb. apostasia quæst.* 11. *num.* 14. & *ibi Armilla numer.* 11. *Anan. c. fin. statim in princ. de apostatis Azor. tomo* 1. *inst. moral. libro* 12. *cap.* 17. *quæst.* 6. idem etiam *Manuel* 1. *tom. sum. cap.* 41. *numero* 1. Et è contra non est apostata, sed solùm fugitivus, qui dimisso habitu fugit ad tempus, si animum ad religionem redeundi habeat; ut benè docent *Valent. ibidem*, & clarè constat ex definitione apostatæ tradita *numero* 2.

5 Tertiò deducitur, incautè aliquos juris peritos appellare apostatam religiosum, qui ita suæ religionis habitum alio copperit, ut exteriùs non appareat. Hi sunt *Glos. Cl.* 2. *verb. extrinseci de vita*, & *benef. cleric.* & ibi *Imol. numero* 31. & *ibi Cardin. verb. dignitatem num.* 2. *quæst.* 3. *Joan. Andr. regul. certum in fin. de regul. jur. in* 6. & *c. Deus qui num.* 1. *de vita*, & *honest. clericor.* & *ibi Anchar. num.* 4. *notab.* 4. & *ibi Imol. num.* 2. *Franc. c.* 2. *in princ. num.* 2. *ne clerici*, *vel monachi in* 6. & *ibi Probus additionibus ad Monachum à num.* 8. *usque ad finem Anan. rubr. de apostat. num.* 3. & *c. fin. in fin eod. tit. Rebuff. praxi. benefic. tit. de dispensat. cum regular. num.* 43. *D. Anton.* 3. *p. tit.* 16. *cap.* 6. *paulo post princ.* & *tit.* 24. *cap.* 53. *Sylvest. verb. excommunicatio* 9. *casu* 24. *num.* 53. *q.* 4. Sed omnes isti de apostasia largè, & impropriè sumpta intelligendi sunt: nam, ut constat *nu. praced.* habitus dimissio, vel detentio nihil refert ad veram apostasiam, sed eam solus animus recedendi in perpetuum ab instituto religioso constituit. Et ita hunc non esse propriè apostatam tradit, dicens sic decisum esse à Rota, *Mandos. in signat. grat. verb. licentia vers. qui licentia non obtenta Manuel. qq. regular. tomo* 1. *qu.* 30. *art.* 2. Utrum verò is sit excommunicatus ob habitus occultationem, dicemus *num.* 63.

6 Quartò deducitur, non esse apostatas mulieres, quas vulgò vocamus Beatas tertii ordinis D. Francisci, & D. Dominici, si ab eo statu recedant in perpetuum, matrimonioque copulentur contra vota castitatis, paupertatis, & obedientiæ emissa. Ita docent *Bannez* 2. 2. *quæst.* 12. *art.* 1. ubi de apostasia à religione, *dub.* 1. *conclus.* 1. & *ibi Aragon. in dub. unic. de apostasia à religione*; & uterque eam rationem reddit, quia hæ solis simplicibus votis astringuntur. Imò *Bannez* generaliter dicit, si sit religio, in qua votum simplex tantum emittatur, ut accidit in his mulieribus, non esse apostasiam retrocedere ab illa. Sed hæc ratio nullatenus est legitima, nec doctrina vera est, quatenus de religione agit: nam religiosi Societatis JESU solis biennii simplicibus votis adstricti; per quæ novitii esse desinunt, ac veri religiosi efficiuntur, sunt verè & propriè apostatæ, si ab eo statu recedant, ut decidit Gregorius XIII. in sua *extravag. ascendente Domino*. Sed ratio legitima hujus doctrinæ (quam approbo, quatenus agit de illis Beatis) est, quia illa Beatarum congregatio non est approbata à Sede Apostolica tamquam religio; nec per ea vota constituuntur in statu verè religioso. At apostasia hæc est recessus à statu verè religioso. Novitii autem Societatis JESU, qui tempore novitiatus adstrinxerunt se votis paupertatis, castitatis, & obedientiæ, ut in ea fieri consuetum est, peccabunt quidem mortaliter, si recedant absque legitima licentia ab eo statu, quia erunt transgressores votorum: at non erunt apostatæ, quia per ea vota non desinunt esse novitii, nec efficiuntur veri religiosi.

7 Quinto deducitur decisio ejus quæstionis, an sit apostata, qui propria religione deserta transit absque legitima licentia ad religionem laxiorem? Quidam affirmant hunc esse apostatam. Ita *Franc. cap.* 2. *in princ. num.* 7. *ne clerici*, *vel monachi in* 6. & *ibi Dominic.* §. *final. nu. ultim.* Verùm ii Doctores non affirmant hunc propriè & verè esse apostatam; & ita explicari possunt de apostasia latè, & impropriè sumpta, ut alios juris peritos dicentes occultantem habitum esse apostatam, explicuimus *nu.* 5. At hunc esse verè apostatam, subilicique omnibus apostatarum pœnis, affirmat *Suar.* 5. *tom. in* 3. *p. disp.* 31. *sect.* 6. *num.* 4. Duciturque, quia relinquens statum suum religiosum, & alium assumens invalidè, perinde est, ac si religiosum statum omnino deponeret. At transiens absque legitima licentia ad religionem laxiorem, transit invalidè, & professio posterior est irrita, & omninò dimisit priorem. Ergo est verus apostata; actus enim omninò irritus immunitatem non præstat, neque aliquid confert.

8 At non est recedendum à frequentissima sententia asserente, hunc non esse verè, & propriè apostatam, sed largè,

gè, impropriè, & fecundum quid, ac proinde apostatarum pœnis non subjici, quamvis lethaliter peccet, & sub judice sit, an excommunicationem ex alio capite incurrat; de quo dicemus *num.* 67. *et* 68. Ducitur, quod non simpliciter à religiosæ vitæ, sed à certæ religionis instituto recedat, cum in qualibet religione tria vota religiosi instituti substantialia emittantur. Et quamvis transitus hic irritus sit; at animus transeuntis non fuit omninò à religioso instituto recedere, sed ad aliam religionem transire. At apostasia verum animum dimittendi religiosum statum desiderat, ut diximus *num.* 2. Quare licèt quoad alios effectus perinde sit non efficere, & irritè efficere; at quoad hoc non est idem: nam omninò deponens statum religiosum habet animum ab eo recedendi; qui deficit in transeunte ad aliam religionem, quamvis invalidè. Et ita hanc sententiam sustinent *Glos. c. ex parte verb. ad nigros de tempor. ordinan. & cap. fin. de apostatis; in finè ubi Hostiensis in fine Anton. num.* 2. *Anan. numero* 3. *Archidiac. cap. penult. in fine distinct.* 50. *Innocent. c. intelleximus, in fine de stat. & qualit. ubi Joan. Andr. in fine Hostiensis num.* 5. *Anton. num.*5. *Abb. num.*1. *oppos.* 1. *in fine Bellamer. in fine Lapus allegat.* 33. *alias* 34. *num.unic. & ibi Mandos. addit. unic. Bald. authen. jubemus num.*4. *C. de Episcop. & cleric. Cardin. d. c. ex parte in fine*, & ibi *Henric. num.*7. *Bellamer. num.*3. *idem Abb. c. sanè num.*6. *de regular. Archidiac. c. penult. in fine distinct.* 50. *Franc. c. cum singula* §. *prohibemus num. ultim. de prebend. in* 6. *Dominic. c. si quis ea clericis d.* 23. *Astens. 2. p. sum. lib.* 6. *tit.* 4. *art.* 3. *col.*5. *versic. sed quid de apostata Rebuff. præx. benefic. tit. de translat. monach. num.*11. & *tit. de dispensat. cum regular. num.*40. *Roman. cons.*341. *circa primum num.*1. *Calcaneus consil.*123. *ad primum*, *quod sit excommunicatus num.*2. & 3. *Angelus verb. religiosus num.*36. & *verb. apostasia num.* 5. *Sylvester verb. religio* 4. 9.4. & *verb. apostasia qu.*4. *num.*9. *ubi Armilla n.* 11. *Tabiena verb. religio qu.*23. *num.*24. & *verb. verb. Apostasia qu.*11. *nu.*14. *Decisto Capella Tholosana* 16. *item fuit quæstum*, *an monach. & ibi Aufrerius in addit num. unic. Cajet.*2.2. *qu.*12. *art.*1. *col.*2. *vers. in eodem art.*1. *adverte & ibi Bannez*, *ubi de apostasia à religione*, *dub.*1. *conclus.*4. & *ibi Aragon. dub. unic. Navarr. lib.*5. *cons. in utraque editione tit. de apostatis consil. unic. n.* 5. *Emmanuel Sà summ. verb. religio num.*71. *Valent.*2. 2. *disp.*1. *q.* 12. *punct.*1. *ad finem*, *Leonard. lib.*2. *de just. c.*41. *dub.*13. *numer.* 102. *Manuel Quæst. Regular. tomo* 1. *qu.*30. *art.*1. *Azor. libro* 12. *Instit. Moral. c.* 17. *qu.* 7.

9 Imo aliqui dicunt hunc non esse fugitivum, quos tacito nomine refert *Sylvest. verb. apostasia q.*4. *nu.* 9. qui tamen benè sic distinguit. Si hic ingrediatur monasterium ejusdem religionis, etsi non ejusdem rigoris, utrumque tamen subest eidem Prælato, non est fugitivus; secus si ad diversi ordinis monasterium transeat. Cùm enim indebitè, ac invalidè transeat fugiens ab obedientia suo superiori debita, est verè fugitivus.

10 Sextò deducitur intellectus motus proprii Pauli IV. qui incipit; *Postquam divina bonitas* ubi diversas pœnas statuit contra temerè vagantes extra religionem. Nomine enim horum vagantium soli veri apostatæ à religione illam in perpetuum deferentes comprehenduntur. Quia Paulus IV. decies repetit apostatas, & Apostasiam. Nec obstat, Paulum IV. expresse etiam comprehendere omnes professos, qui temeritate propria, quovis prætextu extra claustra suorum Monasteriorum degunt, aut in posterum degent. Quia verba hæc intelligenda sunt quando degunt apostatando; Quam interpretationem suadet tam iterata apostasiæ in eo motu proprio repetitio. Nam ejusdem verbi in eodem canone, vel lege repetitio grande mysterium continet, ut optimè tradunt *Glos. Clement.* 1. *verb. diœcesanis*, *de jure patronat. & ibi Imola num.*1. & ita docet *Navar.* latiùs probans *lib.*5. *consil. in utraque editione*, *tit. de apostatis*, *consil. unic. à nu.*9. *usque ad* 13. *Manuel. Rodrig. Quæst. Regul. tomo* 1. *quæst.* 30. *art.*4. & uterque addit, non obstare motum proprium Pii V. incipientem, *Quæcumque sacrarum*, quia editus est ad prioris interpretationem; & proinde recipit omnes limitationes, & interpretationes. quas prior declaratus patitur, juxta regulam à nobis comprobatam *lib.*7. *de matrim. disp.*26. *n.*21. At ille motus proprius Pii V. nihil prorsus de his pœnis egit, nec priorem Pauli IV. declaravit, sed tantùm interdixit transitum ex una religione in aliam virtute privilegiorum religionis, non autem eum, qui jure communi concessus erat, ut diximus *c. praced. nu.*2.

11 Septimò deducitur intellectus privilegiorum Societatis JESU in excommunicatione statuta contra recedentes ab ea, in Bulla Pii V. & Bulla, *ascendente Domino*, Gregorii XIII. quarum fit mentio in privilegiis ejusdem, *verb. apostata* §. 1. & 2. non enim illam incurrent, qui soli fugitivi sunt animo ad illam redeundi: sed soli veri apostatæ ab ea animo numquam redeundi discedentes. Quia Pius V. exprimit recedentes, aut exeuntes à Societate. At non dicitur exire, aut recedere à Societate qui eam non deserit, sed ad tempus vult vagari postea rediturus. Et clariùs Gregorius XIII. sic enim ait: *Ita quoque excommunicationis majoris latæ sententia, & aliis apostatarum pœnis, si qui à Societate desciant, subjacere, ac tamquam veros apostatas puniri posse*. Ubi notandum est id *à Societate deficiant*, quod per solam veram apostasiam fit, & ita eos statim veros apostatas appellat.

12 Octavò deducitur decisio ejus quæstionis, an censendus sit ut fugitivus religiosus, qui è carcere, in quo jussu sui superioris includus est, fugit? Et quidem certum est, non esse integrum ei fugere; quia etsi id cæteris vinctis sive sæcularibus, sive Ecclesiasticis permissum sit: at secus est religiosis, qui sua se libertate privarunt excundi è claustro, vagandique. Atque ita docent *Cajetanus* 2. 2. 9. 69. *ar.* 4. *dub.* 2. *in fine Armilla verb. accusatio num.* 19. *Navarr. commentar.* 4. *de regular. num.* 64. *corol.* 5. *Salzed. in addition. ad pract. Bernard. Diaz in cap.* 137. §. *imo circa carcerem*, *Aragon. etiam* 2. 2. 9. 69. *art.*4. *circa* 2. *argum. D. Thom. dub.*1. *in fin. & ibi Salon. controvers.* 2. *post* 2. *Bannez eod. art.*4. *post* 5. *conclus. Petrus de Ledesma* 2. *tomo sum. tit.*8. *c.*24. *fol.*781. *colum.*1. *Sayr. Clav. Regia lib.*12. *c.*18. *num.*9. *Manuel. Rodrig. de ordin. judiciar. c. ult. num.*4. *in fine*, & *tomo* 1. *sum. c.*40. *num.*1. & *Quæst. Regular. tomo* 2. *quæst.* 12. *art.* 6. Quod temperandum est, nisi pœna capitis imponenda esset illi religioso, tunc enim naturale conservandæ vitæ desiderium jus fugiendi præbet, quod nullo religiosi voto abdicatum est, Et ita benè temperant *Bannez*, *Petr. de Ledesm. & Salon* citati: quod idem dicendum est, si sententia abscindendi membri imponenda est ob eamdem rationem, ut benè docet *Salon ibidem*. Adde etiam his alias causas, quarum mentio fiet *n.*14. propter quas licitum est religioso perpetuo carceri damnato fugere, propter illas etiam licebit fugere incluso ad tempus in carcere, cùm similis ratio in hoc procedat.

13 Majus autem dubium est, quando religiosus perpetuo carceri condemnatus esset *Bannez num. praced. allegatus* censet huic licitum esse fugere, non quidem ad vagandum aut habitum dimittendum: seu ad impetrandam illius pœnæ veniam à superiori Prælato, Summove Pontifice. Ducitur, quia in tanta angustia durissimum esset religioso hac libertate privari. Cæterùm hoc nullo pacto credo. Sed dicendum est, non licere ei fugere, quod si fugiat, teneri redire: tum quia frequentissima, & multo probabilior sententia habet, nulli perpetuis carceribus damnato fugam licere, nedum religioso, quod sententiæ justæ clausuram ijubenti parere teneatur: tum etiam quia *Trid. sess.*25. *de regular. c.*4. intervicit regularibus aditum ad superiorem, nisi ab eis missi, aut vocati fuerint. Quo præcepto liberantur solum religiosi, quando injustè gravati nullo alio modo sibi consulere possunt, ut dicemus *n.*17. Ergo id non licebit religiosis justè perpetuo carceri damnatis. Atque ita docent *Navarr. eo commentar.* 4. *n.* 64. *corollar.* 5. *Salzed. eo cap.* 137. §. *sed utrum clericus in fine*, *Sayr. eo c.*18. *num.*9. *in fine*, *Manuel eo art.* 6.

14 Est tamen hoc temperandum, ut intelligatur, quando ea carceris pœna justa est, ac legitimo juris ordine servato imposita; secus enim fugere licebit. Similiter fugere licebit, quando licet sententia justa fuerit, at modus exequendi injustus est; ut si custos carceris suo proprio motu, vel Judicis vel alterius jussu injustè illi cibum, vestitum, vel ignem, ad vitam sustentandam necessaria denegat: ut contigit cuidam regulari sic damnato; cui custos carceris solas quinas uncias panis cum aqua in dies singulos ministrabat, & media hyeme in loco frigidissimo cogebat dormire, ignem denegans, & solam tunicam indui permittens. Utramque limitationem adhibent *Navarr. ead. num.* 64. *corollar.* 7. & 8. *Sayr. eod. c.*18. *nu.*10. *Salzed. eo cap.* 137. §. *est tamen superior*, & *seq. Manuel Rodrig.* 1. *tom. summ. c.*40. *n.* 1. & *eo art.* 6. Atque idem intelligo, quando justè secundùm allegata, & probata damnatus esset, cæterum re vera innocens esset, aut non reus, criminis tanta pœna digni; Quia in foro conscientiæ non tenetur quispiam hujusmodi sententiæ obedire.

15 Item quantumvis præcepto superioris jussus esset, aut sententia justa damnatus, ut in carcere maneret, posset quidem fugere, si pœna mortis, aut mutilationis imponenda ei esset, ut benè docet *Salon. n.* 13. allegatus. Quamvis hujusmodi sententiæ parendum esse sentiant *Cajet.* 2. 2. *q.* 69. *art.* 4. *dub.* 2. *Valent.* 2. 2. *disput.* 5. *q.* 13. *punct.* 4. *col.* 4. *in solut. ad* 3. *Sayr. eo c.* 18. *n.* 14. & probant, quia potest justa sententia ferri, qua privetur reus vita, ad quam non minorem inclinationem habet, quàm ad ejus conservationem; ita poterit per justam sententiam privari fuga, qua alioquin posset vitam suam conservare. At verius est, hujusmodi sententiam esse iniquam, ac proinde illi non obtemperandum, quod intolerabile sit, & propensioni naturali repugnans, reum cogere, ut aliquid agat, quo ad mortem sibi inferendam cooperetur; quamvis possit damnari, ut illam ab alio illatam patiatur, quando per fugam nequit sibi consulere. Et ita censent *Sylv. verbo fugere*, *n.* 1. *Sotus lib.* 5. *de justitia*, *q.* 6. *art.* 4. *circa solut. ad* 2. *vers. an verò simul Aragon.* 2. 2. *q.* 69. *art.* 4. *circa* 2. *argum. D. Thom. vers. ad secundum respondetur*; & *ibi Salon. contra secundam conclus.* 2. *Ludovic. Lopez* 2. *part. instruct. c.* 66. *Vasquez* 1. 2. *qu.* 96. *art.* 5. *disput.* 174. *cap.* 1. *num.* 10. *Leonard. lib.* 2. *de justit. cap.* 31. *dub.* 5. *num.* 34.

16 Nono deducitur, quid dicendum sit de religioso triremibus damnato. *Bannez* 2. 2. *q.* 69. *art.* 4. *post* 5. *concl.* ait, religiosum durissimæ pœnæ subeundæ damnatum posse fugere, non ut vagetur, sed ut superiorem, aut Pontificem adeat veniam petiturus: & ita cum triremium pœna gravissima sit, dicendum est juxta ejus sententiam, posse fugere. Ducitur fundamento, quod ex ipso retulimus, *n.* 13. Cæterum nullatenus credo licere ei fugam, quando justè damnatus esset ob rationes *eo n.* 13. traditas. Item, quia etiam sæcularibus huic pœnæ damnatis negant licitam esse fugam, *Navarr. com-*

mentar. 4. *de regular. num.*64. *coroll.* 2. *Valent.*2. 2. *disp.*5. *quæst.* 13. *punct.*4. *col.*4. *ad.* 4. *Navar. lib. de restit. c.* 1. *in nov. edit. in* 2. *p. dub.*4. *num.*185. *in initio tunctio num.*188. *in solut. ad* 2. *Sayr. Clav. Reg. libro* 12. *c.*18. *num.*8. *Vasquez.* 1. 2. *quæst.*96. *art.*5. *disp.* 174. *cap.*1. *num.*7. limitans *num.*10. ut non teneantur redire, si jam abiissent extra regnum Principis ferentis sententiam. Duciturque, quia etsi pœna hæc sit veluti perpetuò mori, est tamen quoddam veluti mori consistens non in sola passione, sed etiam in actione illorum hominum: jubentur enim ita mori, ac proinde fugiendo omitterent actum justè eis præceptum. Et quamvis respectu sæcularium probabilius censeam licere eis fugam, quia hoc genus pœnæ est veluti quædam perpetua mors, *l. penult. ff. de regul. juris*; nec videntur damnari, ut sponte ibi maneant, id enim durissimum esset, sed ut patienter ferant ibi detineri: sicut dum quis verberibus damnatur. Et ideo hanc partem sustinent *Cordub. sum. qu.*195. *dub.*1. *Ludovic. Lopez* 1. *parte instruct. c.*153. *col.*2. §. *at hic quoque Bannez eo art.*4. *concl* 5. & *ibi Salon contra* 2. *conclus.*4. *Petr. de Ledesm.* 2. *tomo summ. tract.* 8. *cap.*24. *fol.* 781. *column.*2. *Leonard. libro* 2. *de justit. cap.*31. *dub.*5. *numero* 39. quamvis inquam in sæcularibus hoc probabiliùs censeam: at religiosis nullo modo id concederem, quia non eadem fugiendi libertate, qua sæculares, gaudent, ut diximus *nu.*12.

17 Ultimò deducitur intellectus ad *Tridentinum sess.* 25. *de regular. c.* 4. ubi interdicitur religiosis recessus à suis conventibus absque superioris licentia, etiam prætextu superiores suos adeundi, nisi ab eis vocati fuerint. Non enim id decretum intelligendum est de religiosis à superiore iniquè vexatis, qui nullo alio remedio suæ vexationi consulere possunt, quam fugiendo ad superiores, quò gravamen auferant; nam licentiam petitam injustè denegabit superior immediatus, aut inferior justè timet eam licentiam petere: sed intelligendum est de religiosis, qui absque justa causa hujus iniqui gravaminis sic fugiunt. Quippe non est credendum religiosis his adempta justam defensionem jure naturali concessam. Item quia, ut optimè tradunt *Bald. c. ad nostram*, *num.*4. *de appellat. & ibi Decius in novæ edition. num.* 2. religioso iniquè gravato licita est ad superiorem fuga. Et ita docent *Navarr. comment.*2. *de regular. num.*61. & *comment.* 3. *num*51. *ad* 4. *Anton. Cuccus lib.*3. *Institution. moral. tit.* 1. *num.*130. *Emmanuel Sà sum. verb. religio num.*71. *Azor. tomo* 1. *Institut. Moral. lib.*12. *c.*11. *qu.*7. *Manuel Rodrig. Quæst. Regular. tomo* 1. *qu.*30. *art.*3. & *de ordin. judiciar. c.* 13. *num.*4. *in fin.* & *tomo* 1. *summ. c.*43. *num.*1. *Sayr. clav. Reg. lib.*12. *c.*17. *num.*40. Quod intellige verum, quando certò, & evidenter constaret, religiosum à suo superiore iniquè vexari, nec aliud remedium habere, nisi à suo monasterio recedens superiorem adeat, ut possit se apud illum tueri quatenus jus naturale concedit, & non aliter; ut benè docet *Azor. eo q.* 7. & 8. Item intellige, nisi ex hac fuga scandalum, ac in religione perturbatio sequeretur, sic *Manuel. Rodrig. eo c.*43. *nu.*1. *tomo* 1. *sum.* Quod limitandum censeo, quando scandalum, & perturbatio tanti momenti essent, & ita præponderarent defensioni illius religiosi, ut merito illi anteponenda essent. Atque in his solis duobus casibus vera est sententia, quam tradit *Bannez* 2. 2. *qu.*12. *art.*1. *dub.*1. *post* 6. *conclus.* ubi ait hujusmodi religiosos sic confugientes ad superiorem peccare mortaliter.

18 Quare etsi *Tridentinum sess.* 25. *de regular. c.* 4. decernat religiosos sine licentia superiorum in scriptis obtenta recedentes à suis monasteriis, posse ab Ordinariis locorum tamquam sui instituti desertores puniri; id decretum non habebit locum in religiosis, quos *num. praced.* diximus posse justè fugere, ut superiores adeant, si fidem sufficientem faciant, hujus justæ causæ fugiendi: quod tunc fuga hæc vacet culpa. Ita docent *Navar. comment.* 3. *de regular. nu.*51. *ad* 4. *Manuel Rodrig. Quæst. Regular. tomo* 1. *q.*30. *art.* 4. *in fine*. *Sayr. eod. c.* 17. *num.*40.

SUMMARIUM.

*An apostata à religione sit attento jure communi excommunicatus? refertur quadam sententia, nu.*19.

Explicatur sententia auctoris, nu. 20.

*An apostata promotus ad ordinem sacrum, possit in ordine sacro ministrare, & an hac censura innitatur alicui priori censura, & quid si aliam prius incurrisset? nu.*21.

*An possit ascendere ad superiores ordines? nu.*22.

*An sublata per dispensationem priori suspensione, possit ad ordines superiores ascendere? nu.*23.

An interdicatur usus ordinis, ante apostasiam suscepti? numero 24.

*An si ad solos ordines mineres promoveatur, possit in eis ministrare? refertur quadam sententia, num.*25.

*Explicatur sententia auctoris, nu.*26.

*An incurrat hanc suspensionem illicitè ad aliam religionem transiens, ibique ad ordinem sacrum promotus? refertur quadam sententia, nu.*27.

*Explicatur sententia auctoris, nu.*28.

*An apostata rediens ad religionem, possit ad omnes ordines promoveri? nu.*29.

*Explicatur qualiter obliget quidam motus proprius Pauli IV. contra hos apostatas, nu.*30.

An apostata redeuntes ad religionem, possint eligi in Abbates? refertur quadam sententia, numero 31.

*Explicatur sententia auctoris, nu.*32.

*Apostata an possint ubicumque à suis superioribus capi, vocato auxilio brachii secularis? num.*33.

*An gaudeant privilegiis religionis? & explicatur Tridentinum sess.*25. *cap.* 19. *de regular. & sess.* 7. *cap.* 10. *de reformat. num.*34.

*An ejecti, vel existentes licitè extra religionem, gaudeant ejus privilegiis? num.*35.

*Qualiter in carceres conjiciendi sint? nu.*36.

Postea invenies alia summaria.

19 QUæstio secunda. Quibus pœnis subdantur apostatæ à religionis obedientia. Diversæ pœnæ numerantur. Prima est excommunicatio, quam ipso facto incurrunt per *c.*2. *ne clerici*, *vel monachi*, *in* 6. Quia ideo ibi excommunicantur dimittentes temerè habitum suæ religionis, ut periculosa evagandi occasio religiosis subtrahatur, ut dicitur ibi in proœmio. Ergo sive habitu induti, sive eo exuti, à religione defecerint, ut liberè evagentur incurrent; atque ita docent *Glos. c.* 2. *verb. ipso facto*, *ne clerici*, *vel monachi*, *in* 6. & *ibi Dominic. in princ. num.*11. *Archidiac. c. Abbates*, *n.* 18. 28. *quæst.*2. & *ibi Bellamer. nu.*4. *Jo. Andr. c. fin. num.*1. *de apostat.* & *ibi Anton. num.*4. *Auchar. num.* 2. *Card. num. unic. quæst.* 1. *Henric. c. ex parte*, *num.*3. *de tempor. ordinandor.* & *ibi Bellamer. num.* 3. *vers. secundo dic. Rosel. verb. excommunicatio* 1. *casu* 16. *num.*1. *Astens.* 2. *p. sum. lib.*6. *tit.*4. *art.*3. *col.*5. *vers. sed quid de apostata. Armil. verb. apostasia*, *nu.*12. *Tabien. verb. excommunicatio* 5. *casu* 23. *quæst.* 1. *num.*2. *Henriquez. lib.* 13. *de excommunic. c.*39. *nu.*1. *in fine* & *c.*40. *nu.*1. *Azor. tomo* 1. *lib.*12. *institut. moral. c.*17. *q.*6.

20 At dicendum est, nullatenus attento solo jure communi apostatas à religione excommunicationem incurrere ratione apostasiæ. Quia *c.* 2. *ne clerici*, *vel monachi*, *in* 6. solì professi dimittentes temerè habitum suæ religionis, excommunicationi subduntur. At hi apostatæ, de quibus est quæstio, licèt verè sint apostatæ, tamen non dimiserunt habitum suæ religionis, ut supponimus. Immò ad eam excommunicationem incurrendam nihil refert apostasia, sed sola temeraria habitus dimissio est ejus causa, sive cum apostasia, sive absque illa contingat (ut dicemus, *num.*45.) Nec obstat finem ejus excommunicationis esse subtrahere occasionem vagandi religiosis, quia non quamcumque occasionem hujusmodi comprehendit, sed occasionem ex habitus dimissione consurgentem. Immò dum retinetur habitus non est ea occasio; nam apostatæ ex habitu cognoscentur religiosi, & poterunt capi, ut suæ religioni restituantur. Nec alibi in jure canonico reperitur excommunicatio lata in hos apostatas; ergo illam non incurrent. Et ita docent *Glos. c.* 1 *verbo apostata*, *de tempor. ordinan. in* 6. *Hostiens. summ. tit. de apostat. num.*4. *Imol. c. Deus*, *qui*, *num.*2. *de vit. & honest. clericor. Anan. rubr. de apostat. num.*3. & *c.*3. *num.*1. *eod. tit. Francisc. de Platea tract. de excommunic.* §. 9. *num.* 1. *habetur tomo* 14. *tractatuum*, *D. Anton.* 3. *p. tit.* 24. *c.*53. *in fine Astens. summ.* 2. *p. lib.*7. *tit.*2. *art.*2. *casu* 36. *Aragon.*2. 2. *qu.*12. *art.*1. *in dubio de apostasia à religione*, & *ibi Bannez dub.*1. *post* 2. *concl. Suarez* 5. *tomo in* 3. *p. disput.*31. *sect.*6. *num.*1. *Leonard. lib.*2. *de just. c.*41. *dub.*15. *num.*109. *Manuel Rodrig.* 1. *tomo summ. in* 2. *edit. c.*43. *num.*1. *in fine*. Idem apertè significant *Alb. c. fin. num.* 2. *de apostasia Angel. verb. apostasia num.*6. & *ibi Sylvest. qu.* 8. *in fine num.*11. *Tabien. qu.*12. *num.*15. ubi dicunt posse Episcopum dispensare cum his apostatis ad ordines minores durante apostasia promotis, nisi essent quoque excommunicati. Idem clarè etiam indicat *Franc. eo c.*2. *in princ. num.*7. & *Cajet. summ. verb. apostasia initio*, ubi dicunt apostatam propter habitus dimissionem incurrere excommunicationem: sentiunt ergo non incurrere ob solam apostasiam. Dixi autem, jure communi; nam per varia religionum privilegia excommunicationem incurrunt, ut per privilegia Societatis JESU diximus *num.*11.

21 Secundò apostatarum à religione pœna est, ut si durante apostasia ordinem sacrum recipiant, non possint in ordine suscepto ministrare, quantumlibet postea redeant pœnitentia ducti ad religionem pristinam, nisi ex dispensatione Pontificia; habetur expresse *cap. in fine de apostat.* Quæ suspensio ordinis in apostasia suscepti, minimè innititur alicui priori censuræ ab his apostatis incursæ, ut in hanc suspensionem incidant, eo quod illa censura ligati ordinem susceperint: sed solùm ordinis sacri receptioni in ea apostasia nititur. Quare si apostatæ hi alia censura innodati essent, ut excommunicatione ob religionem privilegia, vel ob habitus dimissionem, vel alia quavis censura, non in solam hanc suspensionem incurrerent, sed in irregularitatem quoque recipiendo ordinem illum sacrum cum ea, per *c. cum illorum*, *de sentent. excommun.* Quippe duæ hæ pœnæ non repugnant, ut altera alteram excludat, nec altera in alteram commutatur: & ita incurrent hanc suspensionem, etsi absoluti ab ea excommunicatione, vel censura, nondum tamen deposita apostasia, ad ordinem sacrum promoverentur: quæ benè docet *Suar.* 5. *tomo in* 3. *p. disput.* 31. *sect.* 6. *numero* 1.

22 Hinc primò deducitur, huic apostatæ recipienti ordinem sacrum in apostasia, non esse integrum ascendere ad superiores ordines: etsi quidam, quos tacito nomine refert *Joan. Andr.* statim allegandus, contradicant. Ducunturque, eo quod

eo quod *in illo c. fin.* solus usus ordinis ejus sacri in apostasia recepti interdicatur: & cùm textus pœnalis sit, non est extendendus ad interdictum ordinis superioris recipiendi. At dicendum est, hunc quoque ascensum consequenter interdici ex regula tradita, *c. cum illorum, de sentent. excommunic.* ibi; cùm *majora intelligantur illis prohibita, quibus vetita sunt minora*. At minus est posse uti ordine suscepto, quàm posse ad superiores ascendere. Et ita docent relato *Boario, Joan. Andr. eo cap. fin. numero 1. & ibi Anton. numero ultim. Cardin. in fin. Anchar. numero 3. Abb. num. 2. Anan. statim in princ. Henric. cap. ex parte num. 3. & ibi Bellamer. numero 3. vers. secundo dic., de tempor. ordinan. Tabien. verb. apostasia quæst. 12. num. 15. & ibi Armill. nu. 12. Sudr. 5. tomo in 3. p. disp. 31. sect. 6. num. 3.*

23 Secundo deducitur, dispensationem Pontificiam cum apostata hoc, ut in ordine sacro suscepto in apostasia ministret, extendi quoque, ut possit ad superiores ascendere. Atque ita docent *Anton. & Anan. nu. præcedenti* relati, quamvis aliquantulum trepident; subdunt enim, nisi dicatur dispensationem tamquam odiosam non esse sic extendendam, cùm hæc separari possint: & ideo tutum esse ut in dispensatione utrumque exprimatur. At absque timore aliquo id asserendum est. Quia etsi dispensatio sit strictè interpretanda, extenditur tamen ad ea, quæ separari possunt, quando is cum quo dispensatur, non erat ante dispensationem per se inhabilis ad accessorium, sed ad solum principale; & quia circa principale impeditus erat, consequenter quoque erat circa accessorium. Tunc enim remoto defectu principali per dispensationem, cessabit quoque consequenter defectus accessorius, ut probavimus *lib. 8. de matrim. disp. 1. nu. 23.* quod contingit in hoc casu. Nam promotus ad ordinem sacrum durante apostasia, non erat per se primo impeditus, ne ascenderet ad ordines superiores: sed consequenter & accessoriè ratione impedimenti usus ordinis sic suscepti (ut diximus, *num. præcedenti*.) Ergo sublato per dispensationem illo impedimento, & concesso ordinis illius usu, cessat quoque impedimentum ascendendi ad ordines superiores.

24 Tertiò deducitur, non interdici ordinis cujusque ante apostasiam suscepti usum. Quia *eo c. fin.* solius ordinis sacri in apostasia suscepti usus vetatur; & ita docet *Suar. relatur num. 22. in fine*.

25 Quartò deducitur, quid in eâ difficultate censendum sit, an si apostata durante apostasia recipiat ordines minores, suspensionem hanc incurrat? Frequentissima sententia id affirmat dicens, hunc apostatam ordines minores recipientem, non recipere ordinum executionem. Quamvis enim prædictum *c. fin. de apostat.* suspensionem hanc ordinis suscepti tantùm videatur statuere, quando apostata ad aliquem sacrum ordinem promovetur: at mens ejus textus minimè fuit restringere suspensionem hanc ad ordinem sacrum, sed facultatem tantùm dispensandi; ita ut sensus sit, quemcumque ordinem recipiat apostata, caret ejus executione. At si sint ordines minores, poterit Episcopus dispensare in eorum usu. Si autem ordo receptus sacer sit, solius summi Pontificis erit dispensatio. Ita sentiunt *Archidiac. c. saluberrimum, in fine 1. q. 7. & ibi Bellamer. in fine Joan. Andr. eo cap. fin. num. 1. & ibi Hostiens. statim in princ. Anton. num. 3. & 4. Anchar. num. 11 & 2. Abb. num. 2. Cardinal. num. unic. quæst. 1. Anan. num. 1. Henric. c. ex parte, num. 4. de tempor. ordinandor. & ibi Bellamer. num. 3. vers. secundo dic. Asiens. 2. p. summ. lib. 6. tit. 4. art. 3. col. 5. vers. sed quid de apostata, Angel. verb. apostasia, num. 6. & ibi Sylvest. q. 8. in fine num. 11. Tabien. q. 12. n. 15. Armill. num. 12.* Idem significant *Innocent. c. intelleximus, in fine de ætat. & qualit. & ibi Cardin. num. unic. opposit. 2. Joan. Andr. num. ultim. Hostiens. num. penult. Bellamer. num. 2. opposit. 4. Majol. lib. 2. de irregularit. c. 1. num. 15.* ubi absolutè dicunt, hunc recipientem ordines, non recipere eorum executionem. Idem videntur clariùs tenere *D. Anton. 3. p. tit. 27. cap. 4. col. 4. vers. apostata à religione, Sylvest. verb. ordo, 5. qu. 6. in fine Majol. lib. 6. de irreg. c. 34. nu. 1. Henriq. lib. 13. de excomm. c. 39. num. 1. in fine, & c. 40. num. 1. in fin.* ubi dicunt hunc irregularem; & id dicit *Henriquez* ratione excommunicationis per hos apostatas contractæ; & *Azor. lib. 12. instit. moral. c. 17. qu. 5.* ait, cùm *in c. 2. ne clerici, vel monachi in 6.* excommunicatio irrogetur religiosis habitum temerè dimittentibus, ac proinde etiam quibuscumque apostatis à religione inde fieri, ut si ii religiosi ordinem ecclesiasticum, etiam minorem suscipiant, suspensionem, irregularitatemve contrahant: quamvis in textu *dicti c. fin. de apostat.* ante sextum Decretalium edito, solùm sermo fiat de apostatis ad ordinem sacrum promotis, Immò dicunt aliqui ex his Doctoribus, nec hodie posse Episcopum dispensare cum apostata promoto ad ordines minores, sed servandum esse, quod statuitur *c. cum illorum, de sentent. excommun.* quia hodie hi apostatæ sunt excommunicati *c. 2. ne clerici, vel monachi, in 6.* & sic recipiunt ordines illos in excommunicatione. Sic *Joan. Andr. Anton. Cardin. eo c. fin.* proximè citati, *Henric. & Bellamer. eo c. ex parte Asiens. Armill.* proximè allegati. Sed melius dixerunt *Abbas eo c. fin. num. 2. Anan. ibi num. 1. Sylvest. eo verb. apostasia, Angel. Tabien.* proximè allegati, non posse Episcopum cum his apostatis ad ordines minores promotis dispensare, sed servandum esse quod traditur *dicto c. cum illorum*, quando ultra apostasiam incidissent in excommunicationem *c. 2. ne clerici, vel monachi, in 6.* eo quod habitum dimisissent. Addunt *Angel. & Sylvest. ibi* casu, quo possit Episcopus dispensare, id intelligendum esse, quando religiosus non est exemptus, ac proinde subjectus Episcopi jurisdictioni; quia (ut probavimus *num. 20.*) ob solam apostasiam absque habitus dimissione, non incurritur illa excommunicatio. Sed idem dicendum esset, si ob religionis privilegia, vel ob aliam causam, in excommunicationem, aliamve censuram incidissent. Sed hoc extra rem præsentem est, tantùm enim agimus de pœnis ob solam apostasiam incursis.

26 At probabiliùs reputo, apostatam, si aliam censuram non incurrisset, minimè interdici promoveri ad ordines minores; quare si ad illos promovetur, recipiet eorum executionem, quia *eo c. fin. de apostat.* solùm est sermo de apostatis recipientibus ordinem sacrum, iisque solis usus ordinis illius interdicitur, ac dispensatio Pontifici reservatur; & absque textu, & efficaci ratione dicitur, recipientibus ordinem minorem interdici quoque illorum usum, sed non cum prædicta reservatione, quia textus id non dicit: nec alii textus, quos adducunt *D. Antonin. Sylvest. & Majol.* id probant, *c. penult. & c. fin. distinct. 50.* quia prior textus non de apostatis, sed de agentibus publicam pœnitentiam tractat. Posterior autem, etsi de apostatis agat sic dicens, *quos ad clericale officium non admitti jubemus*, non continet sententiam latam, sed ferendam, cùm solùm jubeat hos ad ordines non promovendos: non autem interdicit usum ordinis si promoveantur. Adde etiam, eum textum esse desumptum *ex Concilio Arelatensi II. c. 25.* quod cùm provinciale sit, irregularitatem inducere nequit. Et ideo hanc sententiam sustinet *Suar. 5. tomo in 3. p. disp. 31. sect. 6. nu. 2.*

27 Quintò deducitur, quid dicendum sit de religioso transeunte contra juris ordinem ad alium ordinem laxiorem, an si recipiat in eo transitu perseverans ordinem sacrum, incurrat hanc illius usus suspensionem? Et quidem Doctores asserentes hunc esse verè apostatam, quos allegavimus, *num. 7.* dicent subinde hunc incurrere hanc suspensionem, & tenet *Suar.* ibi allegatus: & hunc incurrere tenent etiam *Gloss. c. ex parte, verb. liberè, de tempor. ordinand. & ibi Henric. num. 6. Bellamer. num. 3. vers. quartò dic.* Subdunt tamen hi duo, posse Episcopum in hac suspensione dispensare, eo quod non sit receptus ordo ille in vera apostasia, cum hic non sit verè apostata. Alii autem sic distinguunt: si occultus sit transitus, nullam suspensionem incurrit, secus si sit publicus. Ita docent *Innocent. eo c. ex parte, fin. & ibi Joan. Andr. in fin. Hostiens. in fin. Anton. in fin. Cardin. nu. unic. opposit. 1. Abb. in fin. Majol. lib. 2. de irregul. c. 1. num. 15.* subdunt *Anton. & Abb.* posse religionis Abbatem in hoc casu dispensare.

28 At veriùs reputo, hunc nulla censura affici, quod textus *d. c. fin. de apostat.* expresè eam suspensionem statuat religiosis recipientibus ordinem in apostasia, at hic non recipit in apostasia, cùm verus apostata non sit. Item pro hac parte facit *c. ex parte, de tempor. ordinan.* ubi rogatus Pontifex de quodam monacho conventus Cariloloci, qui ad nigros monachos transierat, & ad sacerdotium ascenderat, respondit, ei liberè permittendum sacerdotii usum, nisi aliud impedimentum obstaret; quamvis hic textus non plenè hanc partem probet, quia transitus ille videtur à minus strictâ ad strictiorem religionem. Et hanc sententiam tenent *Gloss. in eo c. fin. in fine, Hostiens. summ. tit. de apostat. n. 3. Asiensis 2. p. summ. lib. 6. tit. 4. art. 3. col. 5. vers. sed quid de apostata, Sayr. de censur. lib. 4. c. 13. num. 16. Azor. lib. 12. instit. moral. c. 17. qu. 5.*

29 Ultimò deducitur, apostatam à religione posse deposita apostasia, & post reditum ad suam religionem, ad omnes ordines promoveri, & in eis sic susceptis ministrare, quia textus *eo. c. final. de apostat.* solùm ordinis sacri usum in apostasia recepti interdicit, etsi post susceptionem apostata ille ad sanam mentem rediens amplectatur suam religionem. At hic nullum ordinem sacrum durante apostasia recepit. Ergo in hoc non habet locum decisio illius textus. Et ita docent *Innocent. eodem c. fin. num. unic. & ibi Joan. Andr. num. 1. Hostiens. statim in princ. Anton. num. ultim. Cardin. nu. unic. qu. 2. Anchar. n. 3. idem Innocent. c. intelleximus, in fin. de ætat. & qualit. & ibi Hostiens. nu. penult. Joann. Andr. nu. ult. Anton. nu. 9. Cardin. nu. unic. opposit. 2. Bellamer. num. 2. opposit. 4. & c. ex parte nu. 3. de tempor. ordinan. & ibi Henric. num. 2. Suar. 5. tomo in 3. p. disp. 31. sect. 6. nu. 5.*

30 Sed dictis hucusque de his apostatis obstat fortiter motus proprius Pauli IV. cujus meminimus, *num. 10.* ubi hos apostatas à religione suspendit in perpetuum ab omni cujuscumque ordinis ecclesiastici executione, & ab omni gradu, ab omnibusque beneficiis obtentis, & eorum fructibus & eos reddit inhabiles ad quoscumque gradus, & quæcumque beneficia in posterum obtinenda. Sed existimo hunc motum proprium receptum non esse, & ita non habere vim obligandi. Ducor, quia *Majol. Henric. Suar. Sayro*, quos in hac apostatarum suspensione allegavimus, cùm sint Auctores neoterici, nullam de hoc motu proprio mentionem fecerunt, quasi nulla ipsius extet memoria, aut receptio. Et si illius meminere *Navarr. & Manuel, at num. 10.* retulimus; id tantùm fuit ad probandum ipsum non agere de fugitivis à religione, sed de solis apostatis: & motum proprium Pii V. quem ipsi dixere esse editum ad confirmationem prædicti motus proprii Pauli VI. fatetur idem.

commet *Manuel. 2. tomo summ. c. 6. numero 7. in fine* usu receptum non esse.

31 Tertia apostatarum à religione pœna est, ut & postquam ad meliorem vitæ frugem, & ad pristinam religionem se receperint, & bonæ opinionis extiterint, nequeant in Abbates, seu superiores religionis eligi. Ita docent *Laurent. Jacob. & Petr.* quos refert, & sequitur Archidiac. *c. 2. num. 1. ne clerici, vel monachi, in 6. & c. legi num. 1. 16. quæst. 1. & ibi Bellamer. paulo post princ. D. Anton. 3. part. tit. 24. c. 53. Sylvest. verb. excommunicatio 9. casu 24. num. 52. notab. 2. Summo Jacob. & Petr.* (ut refert non improbans *Archidiac. eo c. 2. nu. 1.*) dicunt hos, si eligantur, teneri resignare, ut conscientiam suam salvent. Probat *Archidiac. ex c. perpetuas de voto* ubi electus in Episcopum, voto religionis à se antea emisso nondum impleto, cogitur resignare. Ergo à fortiori professus, qui semel religionem apostatando deservit, utpote qui gravius peccat.

32 At omninò neganda est hæc pœna, dicendumque est jure eligi posse; quod nullum sit jus eam pœnam infligens, & ab re penitus sit text. *cap. perpetuas, de voto*, cui oppositi innituntur, cùm id decisum ibi sit non ratione culpæ præteritæ, sed adhuc pendentis, eo quod adhuc illud religionis votum nondum impletum obligabat. Et ideo hanc partem sustinent latissimè *Oldrad. toto cons. 202. Joan. Andr. addition. ad Speculator. tit. ne clerici, vel monachi §. unica litera E. Anchar. cap. 2. num. 3. ne clerici, vel monachi, in 6. & ibi Probus addition. ad Monach. num. 7. in fin. Dominic. ibi §. Doctores num. 4. Franc. ibi in princ. nu. 7. Azor. lib. 12. institut. moral. c. 17. 9. ult.* quod benè limitat Franc. nisi ille apostata aliunde irregularitatem incurrisset, ut quia cum aliunde esset excommunicatus, celebrasset. Sed limitatio non est ad rem, quia de pœnis, quæ ratione solius apostasiæ incurruntur, est sermo nunc.

33 Quarta apostatarum à religione pœna est, ut monachi apostatæ, vel fugitivi possint ubique & extra territorium apprehendi à suo superiore; quam latè probat *Navar. commentar. 3. de regular. num. 50. Manuel qq. regular. tomo 1. quæst. 30. art. 6.* qui varia religionum privilegia refert, in quibus non tantum hoc permittitur; sed invocare quoque auxilium brachii sæcularis ad eos apprehendendos; & Pius V. in Bulla Societati concessa concessit Præposito Generali, & aliis superioribus Societatis, ut possint recedentes ab ea post biennii vota, ubicumque sint, sive in sæculo, sive in alia religione, invocato auxilio brachii sæcularis, summariè & sine figura judicii revocare, capere, & incarcerare, ac debitæ pœnæ subjicere; cujus sit mentio in compendio privilegiorum ejus, *verb. apostata §. 5.* & ibi Pater noster Generalis concedit hanc facultatem omnibus superioribus contra apostatas vagantes in sæculo. Si verò sint in alia religione, solis Provincialibus eam concedit: & *ibi §. 6.* habetur id posse superiores Societatis JESU, etsi hi apostatæ in Romana Curia inveniantur, ex privilegio Carmelitis concesso.

34 Quinta apostatarum pœna est, ut non gaudeant religionis privilegiis. Sic asserit dicens de hoc non esse dubium *Horatius, Mandos. de privileg. ad instat gloss. 3. num. 10.* & probat ex decreto *Trident. sess. 25. de regular. c. 19.* ibi. *Quod si antea habitum sponte dimiserit, tamquam apostata puniatur, interim verò nullo privilegio suæ religionis juvetur*. Sed adverte, Tridentinum non de quibuscumque apostatis loqui, sed de his qui recedunt à religione habitum dimittentes, prætendentes professionem esse nullam. Unde cum sit pœnale hoc decretum, non est ad alios apostatas, in quibus hæ conditiones non concurrunt, extendendum; & cum loquatur per verbum futuri, *non juvetur*, exigitur sententia Judicis, ut ea pœna incurratur. Verbum enim futuri non importat sententiam latam, sed ferendam, ut contra multos à se relatos tenet *Tiraquell.* alios multos referens, *l. si umquam verb. revertatur, num. 152. & tribus sequentibus, C. de revocan. donation. Covarr. cap. si haredes, num. 10. de testament. Azebed. lib. 7. recopilat. tit. 3. l. 4. num. 9. Molina tomo 1. de just. disp. 88. col. 531. in initio* ubi ex hac doctrina infert, legem Lusitanam statuentem in pœnam ut contractus sit nullus, exigere sententiam Judicis, eo quod in ea apponatur verbum futuri; & in similibus terminis ejusdem *Trident.* tenent *Navarr. lib. 1. consil. tit. de tempor. ordinan. in 1. edit. toto consil. 19. in 2. toto cons. 27.* Nam cum *Tridentinum sess. 7. de reformat. c. 10.* statuat, ut initiati cum dimissoriis Capituli Sede vacante intra vacationis annum, amittant privilegia clericalia, his verbis; *nullo privilegio clericali præsertim in criminalibus gaudeant*, ait *Navarr.* ibi exigi Judicis scientiam, quia *gaudeant* est verbum futuri. Quod si opponas, hanc esse pœnam privativam ad sui executionem nulla actione indigentem, nec privantem bonis propriis jure peculiari ab aliquo possessis, sed bonis communibus, quorum Ecclesia est dispensatrix, in quibus casibus multi dicunt non exigi Judicis sententiam ad pœnam incurrendam; non, inquam, obstat, quia neutrum sufficere, ut pœna absque sententia Judicis incurratur, probavimus *lib. 9. de matrim. disput. 30. num. 1.*

35 Immo nec recedentem licitè à Monasterio gaudere ejus exemptione, sustinent *Federic. cons. 19. & Joan. de Ligna. Clem. ne in agro, de stat. monach.* ut eos retert *Mandos. ea glos. 3. num. 9.* quia privilegium non ratione sui, sed ratione monasterii ipsi conceditur. Sed jure optimo cum Cardinali per ipsum relato, limitat hoc Mandosius ibi, ut intelligatur, quando ei speciali monasterio privilegium concessum esset. Nam si toti religioni, gaudet illo, qui extra religionem licitè est, nec ad aliud migrat. Secus ait *nu. 8.* de ejectis; quia ille adhuc est sub illius religionis obedientia sub qua non sunt ejecti.

36 Ultima pœna est statuta *cap. nobis de apostat.* ubi præcipitur, ut hi apostatæ in carceres detrudantur, si minis, vel blanditiis induci nequeant, ut abjectum habitum iterum sumant, & ibi durè affligantur, ut solummodò vita sibi misera reservetur, donec à suo crimine resipiscentes ad sanam mentem redeant.

SUMMARIUM.

Triplex excommunicatio infligitur c. 2. ne clerici, vel monachi, in 6. num. 37.

Explicantur conditiones petitæ, ut religiosi habitum dimittentes incurrant excommunicationem, nu. 38.

An ad id desideretur, ut simul audiant Physicam, vel leges? num. 39.

An verbum, temerè, *in eo textu positum debeat intelligi cum omni proprietate? nu. 40.*

Quanam dicatur temeraria habitus dimissio, nu. 41.

Qua ignorantia excuset à temeraria legis transgressione. Refertur quædam sententia, num. 42.

Explicatur sententia Auctoris, & an opus sit operari ex legis contemptu? nu. 43.

An dicatur temerarius transgressor, qui dum dubitaret, non apposuit diligentiam ut certior de lege fieret? nu. 44.

An sat sit ad hanc excommunicationem apostasia à religione absque habitus dimissione, vel habitus dimissio absque apostasia? num. 45.

An fugitivi à religione non dimisso habitu illam incurrant? numero 46.

An religiosus per sententiam habitu spoliatus, ac carceri perpetuo damnatus, fugiens absque habitu, incurrat hanc excommunicationem? nu. 47.

An exigatur ad eam perpetua habitus dimissio? nu. 48.

Requiritur ad eam ea habitus dimissio, qua morali modo loquendo talis dicitur; & an religiosus teneatur semper habitum deferre? nu. 49.

An simul cum habitus dimissione exigatur alterius habitus assumptio? Refertur quædam sententia, nu. 50.

Explicatur sententia auctoris, nu. 51.

An sufficiat alicujus partis habitus dimissio? nu. 52.

Quid si retento habitu novitiorum, deponat professus habitum professorum? nu. 53.

An ad dijudicandum, an omisso habitus ad breve tempus subiciantur huic excommunicationi, spectanda sit intentio dimittentis & ita incurrat, si intentio fuit diu dimittendi, etsi mutato proposito brevi duret? nu. 54.

Quando brevi durat ob causam apparentem, ut ad currendum, saltandum, celebrandum festum amici, an incurratur, numero 55.

Quid ex causa turpi, ut ad peccandum cum majori voluptate? num. 56.

Quid ut si quis abeat incognitus ad peccandum? nu. 57.

Quid de dimissione habitus ad scelus perpetrandum? nu. 58.

An desideretur una cum habitus dimissione evagatio extra monasterium absque licentia? Refertur duplex sententia, nu. 59.

Explicatur sententia auctoris: & quid quando religiosus ille habitu dimisso se occultat? nu. 60. & 61.

An occultans habitum sua religionis absque causa justa, incurrat? Refertur quædam sententia, nu. 62.

Explicatur sententia auctoris, nu. 63.

Quid si habitum professorum celet habitu novitiorum? nu. 64.

Quid si habitum alterius religionis assumat eam non ingrediendo? num. 65.

Quid si, id fiat causa alicujus obsequii exhibendi ei religioni? num. 66.

Quid si eam ingrediendo contra jus? refertur quædam sententia? num. 67.

Explicatur sententia auctoris, num. 68.

Quid si deponat, ut nocte abeat causa invisendi alicujus amici? num. 69.

An professus Societatis JESU *habitum deponens incurrat? numero 70.*

Quid de religioso creato Episcopo, Cardinali, vel Parochi? remissivè, num. 71.

Pescea invenies alia summaria.

37 QUæstio tertia. Quibus pœnis subjaceant fugitiva à religione, de qua re extat textus *c. 2. ne clerici, vel monachi in 6.* Ubi primò excommunicantur religiosi professi habitum religionis suæ in scholis, vel alibi temerè dimittentes. Secundò, iidem professi accedentes ad quævis studia, nisi à suo Prælato cum consilio sui conventus, vel majoris partis ejusdem sit primitus licentia sibi concessa. Tertiò, excommunicantur Doctores, sive Magistri, qui religiosos habitu dimisso leges, vel physicam audientes scienter docere, aut scholis suis præsumpserint retinere. Cujus triplicis excommunicationis absolutio nulli ibi reservatur. De qua triplici excommunicatione seorsim agendum est.

38 Pri-

38 Prima ergo excommunicatio est contra religiosos habitum suæ religionis temerè dimittentes in scholis, vel alibi. Quadruplex conditio requiritur ad hanc excommunicationem contrahendam. Prima est, dimissio habitus facta in scholis, vel alibi à religioso professo. Secunda, ut habitus ille dimissus sit suæ religionis. Tertia, ut dimissio illa sit temeraria. Ultima, talis sit dimissio, quæ attentis circumstantiis, sit apta ad periculosè vagandum. Tres priores conditiones expresè assignantur *eod. c.* 2. Quarta colligitur ex decisionis illius ratione, quam idemmet textus in suo proœmio assignat, ibi; *ut periculosa religiosis evagandi materia subtrahatur*: & eam tradunt *Cajet. summ. verb. excommunicatio, c.* 61. *Passarell. in privileg. Minim, cap.* 34, *Valent.* 2. 2. *disp.* 1. *qu.* 12. *punct.* 1. *ad finem*, *Bannez.* 2. 2. *q.* 12. *art.* 1. ubi de apostasia à religione.

39 Possetque quispiam existimare requiri aliam quintam conditionem, nempe, ut ii religiosi temerè habitum dimittentes adeant auditum Physicam, vel leges sine superioris licentia cum consilio conventus, vel majoris partis, & posset inniti verbis textus *eo cap.* 2. nam postquam interdixerat hanc temerariam habitus dimissionem, & aditum ad studia hæc absque prædicta licentia, addit hæc; *si quis horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat sententiam*. Quare cum solùm dixerit in plurali, *violator horum*, nec horum violator sit, qui alterum ex his violat, videtur utriusque violatio petita ad hanc excommunicationem incurrendam. Cæterum ea conditio non est necessaria, sed satis est alterius partis ex illis violatio. Quod expresè docent omnes auctores deinceps allegandi, qui tamquam duplicem excommunicationem utramque referunt, ac explicant. Et ideò ea pars, *violator horum*, debet explicari disjunctivè, & ita explicant *Gloss. eod. cap.* 2. *verb. horum*, & *ibi Archidiac nu.* 6. *in fine & D. Antonin.* 3. *p. tit.* 24. *cap.* 53. *in fine Suar.* 5. *tomo in* 3. *p. disput.* 23. *sect.* 4. *num.* 26. Quamvis non desint aliqui, quos tacito nomine refert *Anton. c. Deus*, *qui nu.* 3. *de vitæ*, & *honest. clericor.* dicentes requiri quoque, ut ii religiosi prædicta studia absque licentia adeant, ut hac censura ligentur.

40 Atque illa conditio, ut temeraria sit habitus dimissio, est cum tota verbi proprietate accipienda, ut rectè docent loquentes de omni canone infligente excommunicationem, vel aliam pœnam, *Cajet.* 2. 2. *q.* 53. *art.* 3. *circa solut. ad* 2. eo quod in materia pœnali, utpote restringenda, amplectenda sit proprietas verborum pœnam restringens: & loquens de excommunicatione hujus textus, docet id *Suar.* 5. *tomo in* 3. *parte disp.* 23. *sect.* 4. *num.* 27. Quia bis reperitur in eo textu, initio enim dicitur, *temerè habitum dimittat*: & paulò inferiùs, *si quis horum temerarius violator extiterit*. Nam (ut *nu.* 10. diximus aliis citatis) repetitio ejusdem verbi in eodem canone grande mysterium continet.

41 Dicitur autem temeraria habitus dimissio, quando absque causa fit, secus si ex justa causa, ut si religiosus per loca Turcarum, aut hæreticorum, aut aliorum religiosi habitus hostium transiturus esset, & oporteret ad se tuendum habitum dimittere: vel ex alia justa causa. Et ita docent *Gloss. eo cap.* 2. *verb. temerè*, & *ibi Dominic. in princ. nu.* 9. *Franc. in princ. num.* 7. *Monach. cap.* 1. *de fenten. excommun. in* 6. *nu.* 12. & universi Doctores citandi. Nec requiritur causa omninò justa, & sufficiens ad liberandam à culpa habitus dimissionem: sed satis est, ut causa sit apparens, nec omninò à culpa excusans ob ignorantiam culpabilem, vel ob imprudentem timorem, ubi justa timoris causa deerat. Quamvis enim tunc sit mala habitus dimissio; at non ex temeritate, sed ex causa apparente procedit. Atque ita benè docet *Suarez ea sect. quarta num. vigesimo septimo & vigesimonono.*

43 Sed dubium est, qualis ignorantia excuset, ne dicatur temeraria transgressio. Nam aliqui videntur censere solam ignorantiam inculpabilem, seu invincibilem ab hac temeritate excusare. Ita videntur sentire *Gloss. cap.* 1. *verb. temerarius*, *de sent. excommunicat. in* 6. & *ibi Dominic.* §. *si quis*, *numero decimo Franc. cap.* 2. *in princ. num.* 4. *ne clerici*, *vel monachi*, ajunt enim non exigi dolum, sed satisesse negligentiam, fatuitatem, seu levitatem; Glossaque addit, secus esse si non adfuit culpa. At in omni ignorantia culpabili reperitur negligentia, & clariùs id docet *Navarr. summ. cap.* 27. *numer.* 28. ubi relatis Angelo, & Gabriele, dicentibus non incurri excommunicationem latam *cap.* 1. *de sentent. excommunicat. in* 6. quando is canon violatur ex ignorantia, eo quod textus petat temerariam violationem, ait id esse verum, quando ignorantia est justa.

43 Cæterum dicendum est, excusare ignorantiam, etsi crassa sit, & supina, quia hæc dictio, *temerè*, est idem quod *scienter*, ut docent optimè *Cardinalis Clem.* 1. §. *si quis notab.* 1. *de stat. monachor.* & *ibi Anchar. num.* 15. *Suar.* 5. *tomo in* 3. *partem disput.* 4. *sect.* 10. *num.* 3. qui addit, esse etiam idem, quod *consultò*, & *præsumendo*. Nec minorem energiam habet, quàm *præsumere*, ut docet idem *Suar. ibi*, *disput.* 23. *sect.* 4. *num.* 29. At quando canon punit scienter facientem, aut præsumentem aliquid facere, excusat ignorantia crassa, & supina, ut latè probavimus *lib.* 9. *de matrim. disput.* 32. *num.* 36. & *duplici sequen.* Immò *temerè*, importat propriè aliquid facere cum contemptu legis, atque ideò ex ea superbiæ radice provenit, quæ respuit subesse regulæ, ut optimè docent *D. Thom.* 2. 2. *quæst.* 53. *art.* 3. *ad* 2. & circa illam *Cajetan.* & *Suarez. eod. sect.* 4. *num.* 3. ubi benè explicat contemptum hunc petitum ad temerariam transgressionem, non esse formalem legis contemptum, sed voluntatem dimittendi non obstante prohibitione legis. Atque addunt *D. Thom.* & *Cajet*, temerè aliquid fieri, plus importare, quàm præcipitanter. Quidquid enim impulsu voluntatis, seu passionis, non regente ratione fit, dicitur præcipitanter fieri, non autem semper temerè. Sed ultra illud importat contemptum legis, quod valde notandum ait *Cajetan.* ad interpretandos canones temerè aliquid facientibus pœnas inferentes, quos de propria hac temeritate intelligendos jure optimo dicit. At quod ex ignorantia crassa fit; dicitur quidem ignoranter fieri, non tamen præsumendo, nec cum legis contemptu. Et ideo pro hac parte sunt *Monachus c.* 1. *de sentent. excommunic. in* 6. *num.* 3. & *ibi Joan. Andr. num.* 5. ubi dicunt temerè fieri, quod fatuè, vel stultè fit: non enim fatuè videtur fieri, quod procedit ex prædicta ignorantia. Et in propriis terminis docent *Suar.* 5. *tomo in* 3. *p. disput.* 4. *sect.* 10. *nu.* 3. & alii, quos retuli *lib.* 9. *de matrim. disput.* 32. *num.* 38. Secus esset, quando ignorantia esset affectata, aut adeò crassa, ut esset quasi scientia, & ingens temeritas, ut aliis citatis probavimus *eadem disp.* 32. *nu.* 39. & 40.

44 Quare non approbo quod ait *Suar. ea. disput.* 4. *sect.* 10. *num.* 3. nempè, dici temerarium legis transgressorem, si cùm suspicionem, vel dubitationem talis legis, aut ejus obligationis habeat, non adhibet aliquam diligentiam ad sciendum, an ea lex sit, vel an in eo eventu obliget: quia alias temerè se exponit transgressionis periculo, & si in re illam transgrediatur, dicetur temerarius transgressor. Sed hoc non placet, quia quamvis ad culpam mortalem contrahendam dicatur hic sufficienter temerarius ratione periculi, cui se exponit, & dicatur non cordatè, sed præcipitanter facere: at temeritas ultra præcipitationem, & imprudentiam, exigit contemptum, *ut num. praced.* diximus. Item quia similiter quoad mortalem legis transgressionem reputatur sciens, qui crassè, & supinè ignorat: non tamen reputatur sciens, ut dicatur temerarius transgressor, *ut n. prec.* probavimus. Tandem, quia omnis ignorantia culpabilis supponit necessariò præcessisse aliquam dubitationem circa legem, & aliàs erit invincibilis, ut latè probavimus *lib.* 1. *hujus tract. c.* 16. *à nu.* 21.

45 Ex declaratis conditionibus ad hanc excommunicationem incurrendam petitis deducitur primò, nihil prorsus referre apostasiam à religione ad hanc excommunicationem contrahendam: quippe textus *eo. c.* 2. solos religiosos temerè habitum religionis deponentes excommunicat. Hæc autem dimissio potest contingere absque apostasia; & è contra potest esse apostasia; & è contra potest esse apostasia absque hac dimissione, ut probavimus, *num.* 4. Quare religiosus dimittens temerè habitum absque apostatandi animo, eam incurrit; ut benè docent *Paludan.* 4. *distinct.* 18. *quæst.* 3. *art.* 3. *nu.* 41. *Navarr. lib.* 5. *consil. in utraque edit. tit. de apostat. consil. unic. num.* 6. *Valent.* 2. 2. *disput.* 1. *quæst.* 12. *punct.* 4. *ad finem*, *Leonard. lib.* 2. *de just. cap.* 41. *dub.* 15. *num.* 109. *Manuel Quæst. Regularib. tomo* 1 *quæst.* 30. *art.* 1. & *tomo* 1. *sum. in* 2. *edit. cap.* 43. *num.* 1. *in fin*, & è contrà quantumvis apostata sit, si non dimittit habitum, non incurrit hanc censuram, ut probavimus *num.* 20. contra alios, *num.* 19. relatos.

46 Secundò deducitur, minus benè dixisse Rebuffum *Prax. benefic. tit. de dispensat. cum regular. num.* 17. religiosum exeuntem à monasterio absque superioris licentia, & sic fugitivum, incurrere hanc excommunicationem; neque enim fugitivi ibi excommunicantur, sed habitum dimittentes. Et ita docent *Navarr. comment.* 2. *de regular. num.* 61. & *summa Lat. cap.* 27. *num.* 133. *Leonard. num. praced. allegat. Bannez.* 2. 2. *quæst.* 12. *art.* 1. ubi de apostasia à religione, *dub.* 1. *conclus.* 6.

47 Tertiò deducitur, religiosum justè damnatum carceri perpetuo, habituque religioso exutum, & indutum sæcularem, non incidere in hanc excommunicationem, si vestitus eo habitu sæculari è carceribus fugiat. Quod etsi fugiendo peccarit, at non dimisit habitum, sed justè eo spoliatus est, nec illum contrà justam sententiam licitè induere poterat. Et ita docet *Navarr. commentar.* 4. *de regular. numero* 64. *coroll.* 5. *Manuel Quæst. Regular. tomo* 2. *quæst.* 22. *art.* 6.

48 Quartò deducitur, non esse opus ad hanc excommunicationem, ut in perpetuum deponatur habitus religiosus, sed satis esse deponi ad tempus: quod apertè colligitur ex *text. eo. cap. secundo* dum excommunicat religiosos dimittentes habitum in scholis, vel alibi; nam scholæ non fuisse perpetuæ. Item quia mens textus non fuit apostasiam à religione punire, cui communiter adjungitur perpetuæ habitus dimissio (ut probavimus *numero* 43.) sed temerariam habitus dimissionem, gratia evitandæ occasionis vagandi religiosis. Quæ dimissio indifferens est ad perpetuam, & ad temporalem, & utraque eam vagandi occasionem affert; & ita docent *Cajetan. summ. verb. excommunicatio cap.* 61. ab universis Doctoribus allegandis receptus.

49 Quintò deducitur, etsi quæcumque habitus religiosi spoliatio absque rationabili causa dicatur temerè fieri,

fieri, eò quòd habitum suum religiosus in omni loco, ac tempore deferre debeat *c. vidua* 20. *q.* 1. & *cap. sanctimoniales d.* 23. quod intelligè de solo honestatis debito, ut rectè aliis citatis tenet *Sylvest. verb. excommunicatio* 9. *casu* 24. *num.* 52. *notab.* 2. & *D. Anton.* 3. *par. tit.* 24. *cap.* 53. *Navar. summ. cap.* 27. *n.* 131. non tamen quamcumque habitus absque justa causa spoliationem hac excommunicatione affici: quia textus *eod. cap.* 2. non excommunicat religiosos se habitu spoliantes, sed illum dimittentes. Quare ea dimissio necessaria est, quæ morali modo loquendo, & juxta prudentium arbitrium jure optimo dimissio temeraria dici possit. Quia constitutio pœnalis non est extendenda ultra verborum proprietatem communi prudentium usu, & sermone morali receptam. Atque ita docent *Syl v. ibi Navarr. summ. c.* 27. *Latin. n.* 131. *Hisp. n.* 131. 332. *Suar.* 5. *tomo in* 3. *par. Disputat.* 23. *sect.* 4. *num.* 27. *Bannez* 2. 2. *quæst.* 12. *art.* 1. ubi de apostasia à religione, *dub.* 2. *initio Azor. lib.* 12. *Instit. Moral. cap.* 13. *qu.* 5. *casu* 16. *Manuel Rodrig. Quæst. Regular. tomo* 2. *q.* 76. *art.* 6.

50 Sed aliquæ insurgunt circa hujusmodi dimissionem difficultates. Prima est, an necessaria sit alterius habitus assumptio una cum illa dimissione ad hanc excommunicationem incurrendam? Nam non exigi assumptionem alterius habitus, sed satis esse totius habitus proprii dimissionem, vel ejus saltem partis, qua dimissa nequit cognosci religiosus suæ religionis tradit, *Suar.* 5. *to. in* 3. *p. disp.* 23. *sect.* 4. *n.* 28. quia textus *eo cap.* 2. non petit alterum habitum indui, sed proprium dimitti, & solo proprio dimisso, vel ea parte, qua dimissa religiosus cognosci nequeat, datur sufficiens vagandi causa; quæ ejus prohibitionis ratio fuit assignata *in* ipsius textus proœmio. Huic etiam sententiæ favet *D. Antoninus* 3. *part. titulo vigesimoquarto cap.* 53. ubi sub disunctione ait, incurrere religiosum exutum habitu proprio, aut sæculari indutum exhibentem se conspectibus hominum.

51 Cæterum etsi hæc sententia probabilis sit, at probabiliorem reputo exigi quoque alterius habitus assumptionem. Ducor, quod ipsemet *Suar. eod. sect.* 4. *num.* 27. fateatur habitus dimissionem propriè dici, quando fit mutatio in alium habitum ad se occultandum, vel incedendum eo modo. At verba hujus textus pœnalis sunt cum tota verborum proprietate intelligenda, ut probavimus *num.* 38. Item quia communiter, & morali modo loquendo non datur materia vagandi dimisso proprio habitu, aut notabili ejus parte, si alius non assumatur. Nec enim nudi, aut indecenter vestiti solent communiter homines vagari. Et ad ea, quæ rara sunt, leges non adaptari solent *l. nam ad ea, ff. de legibus* Tandem, quia *Gloss. eo cap.* 2. *verb. horum*, & *verb. ipso fact.* & *ibi Dominic. in princ. num.* 11. *Franc. in princ. n.* 7. appellant hunc religiosum apostatam; & *Gloss. ibi verbo*, *professus*, assignat excommunicationis ejus causam, quod religiosus ad sæculum redire nequeat. At ea secundum quid apostasia, & reditus ad sæculum non accidunt absque alterius habitus assumptione. Et ideo hanc sententiam docent *Sylvester verb. excommunicatio* 9. *casu* 24. *num.* 52. *notab.* 2. & *num.* 53. *notab.* 3. *in fine*, *Navar. sum. cap.* 27. *Hisp. num.* 132. *Latin. num.* 131. *Tolet. lib.* 4. *sum. cap.* 18. *num.* 3. *Bannez* 2. 2. *quæst.* 12. *art.* 1. ubi de apostasia à religione *dub.* 2. *pest.* 2. *conclus. color.* 1. *Manuel Quæst. Regular. tomo* 2. *q.* 76. *art.* 6. *notab.* 1. & 2. *Valent.* 2. 2. *disp.* 1. *q.* 12. *puncto* 1. *ad finem*, *Emmanuel Sa sum. verb. excommunicatio*, ubi de non reservatis, *num.* 9. Atque eidem sententiæ favent *Joann. Andr. eo c.* 2. *num.* 4. & *ibi Probus addition. Monach. num.* 7. *in fin. Domenic. ibi in princ. num.* 9. *Franc. ad Monach. num.* 7. *in fin. Domenic. ibi in princ. num.* 9. *Franc. in princ. num.* 5. *Rosell. verb. excommunicatio* 1. *casu* 16. *num* 5. ubi dicunt tunc huic excommunicationi locum esse, quando religiosus habitu proprio exutus, indutus sæculari se aliis ostendit.

52 Quare opinionem relatam ex *Suar. num.* 50. quatenus ait, incurri hanc excommunicationem, non tantùm quando totus habitus admittitur, sed etiam quando ea sola pars exterior, qua deposita non cognoscetur depouens religiosus suæ religionis, in eo solo casu admitto, quando partem alterius vestis indueret, quia tunc datur habitus depositio cum alterius assumptione; & quamvis non sit totius habitus depositio, est tamen depositio in exteriori specie, seu forma, in qua potissimum habitus considerator, & cujus depositio sufficientem vagandi materiam præstat. Quare minus benè *Abb. cap. Deus qui num. ultim. de vit.* & *honest. clericor.* dixit non incurri dimisso solo habitu exteriori, dummodo interior retineatur, etsi alio habitu assumpto occultetur. Quod quidem verum non est: nam ut benè ait *Dominic. eo cap.* 2. *in princ. num.* 6. *in fin. ne clerici*, *vel monachi*, *in* 6. dum is textus excommunicat deponentes habitum, non loquitur de habitu interno, sed externo, per quem quispiam cognoscitur esse religiosus talis ordinis, & vitatur vagandi materia. Et quamvis specialis difficultas sit, ut dicemus *numero* 63. an per solam habitus occultationem incurratur hæc excommunicatio; at in hoc casu est diversa ratio; nam in illo proprius habitus non dimittitur, quod petit textus, sed solum occultatur. At in hoc pars propria habitus unà cum occultatione concurrit. Non tamen esset locus huic excommunicationi, quando sola habitus pars dimittitur, at ex retenta satis cognosci potest religiosus sui ordinis, dummodo per assumptam aliam vestem non ita retenta occultetur, ut cognosci nequeat; si enim ita occultetur, erit locus excommunicationi. Quia datur dimissio habitus ita, ut impediat religiosi cognitionem. Ratio autem hujus est, quia quando adhuc cognosci potest, non est ea dimissio simpliciter, sed solùm ex parte, & secundùm quid, nec sequitur vagandi occasio; quæ benè docet *Suarez ibidem.*

53 Ex quo deducitur, quid dicendum sit de religioso professo dimittente habitum professorum, induto tamen habitu novitiorum suæ religionis. Qua in re sic distinguendum censeo. Si nullum habitum novitiorum peculiarem induat, quo non possit cognosci professus, sed tantùm deponat aliquid superadditum, quo professi a novitiis secernuntur, non incurret. Quia ut *num.* 49. probavimus non satis est dimissio habitus absque alterius assumptione. Si verò induat peculiarem habitum novitiorum, deposito simul professorum, ita ut ille professus suæ religionis non cognoscatur, incurret. Quia textus *eo cap.* 2. excommunicat expresè professos deponentes habitum suæ religionis, & alium assumentes. At hic verè deponit habitum suæ religionis; nam quam assumit, non est habitus religionis, sed tyronum experientium an religio eis apta sit, ut in illam admittantur. Item datur sufficiens vagandi ansa, quam textus vitare voluit; Cùm enim novitiis fuga impediri nequeat, nec possit is ad suam religionem invitus reuocari, poterit liberè vagari nullo impediente; sed ad summum cogetur habitum illum deponere. An verò idem sit, si habitus professorum non admittatur, sed habitus novitiorum omnino occultatur, dicemus *num.* 64.

54 Secunda difficultas est, an subdatur huic censuræ dimissio habitus ad breve tempus ex causa non excusante, etsi aliunde ea causa turpis sit? *Suar.* 5. *tomo*, *in* 3. *part. disp.* 23. *sect.* 4. *nu.* 3. docet spectandam dimittentis intentionem quoad tempus permanendi in ea habitus dimissione. Nam si à principio animum habuit diutiùs in illa permanendi, vel nihil cogitauit de temporis mora, sed simpliciter dimittere intendit ad suum beneplacitum, vel tempore ad actionem pravam intentam petito, ait hunc incurrere hanc excommunicationem, quamvis paulò post mutata prava intentione habitum sumat, & sic depositio fuerit momentanea. Quod utraque dimissio gravis sit, & directè contraria legi, ac subinde à principio sufficiens ad contrahendam hanc censuram, nec à futuro per accidens eventu pendens. Quare totam hujus quæstionis difficultatem eo pertinere ceniet, quando à principio fuit solius dimissionis ob brevissimum tempus animus. At hoc non placet. Sed existimo intentionem in hanc re non spectandam esse, sed eventum. Ducor, quia quoties actio ex malitia, externa non est gravis, & lethalis; sed solùm est talis per relationem ad pravam operantis intentionem, non subjacet excommunicationi; sicut probavimus *lib.* 2. *hujus tract. c.* 8. *num.* 7. ut non erit excommunicatus, qui leviter, percutit puerum clericum, ita ut percussio illa ex malitia sola externa non esset mortalis, quamvis intendat percutere usque ad ejus interitum, & sic ex prava intentione peccet mortaliter. Nec excommunicationem in fures latam incurret incipiens furari rem modicam animo furandi usque ad notabilem quantitatem. Sed tunc demum ille incurret, quando persistens in percussione clerici pervenerit ad notabilem sufficientem ad mortalem externam percussionem; Hic autem, quando ad similem furti quantitatem accesserit. Ergo similiter dimittens habitum religionis non statim incurret hanc censuram, quovis pravo animo affectus sit; sed quando ea dimissio eò pervenerit, ut censeatur exterius gravis, ac sufficiens ad culpam lethalem. Atque proinde difficultas hujus quæstionis non in intentione dimittentis sita est, sed in eventu externo volito: quod clarè sentiunt *Tabien. verb. excommunicatio* 5. *casu* 23. *q.* 1. *n.* 2. & *Sayr. de censur. l.* 3. *c.* 33. *nu.* 11. ubi dicunt, dimittentem habitum non statim incurrere hanc excommunicationem, sed quando eò pervenerit, ut vagetur, vel sic se hominum conspectui exhibeat: nec incurrere, si ante hunc eventum mutata intentione induat habitum.

55 Est ergo difficultas, quando ea habitus depositio modico temporedurat, ut spatio unius horæ. Et quidem si ex aliqua apparente causa habitus dimittatur, postea assumendus, etsi illa causa non omninò honesta sit, nec excusans; non erit locus huic excommunicationi, ut si religiosus habitum deponat, quò expeditiùs currat, aut saltet, aut lapidem proiiciat: quia hujusmodi dimissio, etsi non omninò vacet culpa, at non est adeò temeraria, ut culpa mortalis sit; nec meritò temeraria dici potest, utpote quæ causam apparentem habet, juxta dicta *numer.* 41. Item quia dimitti non dicitur quoad brevi tempore sumendum est, *lib. decimum ff. de divortio.* Et ita docent *Probus addit. ad Monach. c.* 2. *num.* 7. *ne clerici*, *vel monachi*, *in* 6. *Paludan.* 4. *dist.* 8. *q.* 3. *art.* 3. *numer.* 41. *Francisc. de Platon tractat. de excommunicat.* §. 9. *numer.* 3. *tomo* 14. *tractatuum D. Antonin.* 3. *par. tit.* 24. *cap.* 53. *Sylvest. verb. excommunic.* 9. *casu* 24. *numer.* 51. *notabil.* 1. & *numer.* 53. *notab.* 3. & *verb. habitus quæst.* 2. *Tabien. verb. excommunicatio* 5. *casu* 23. *quæst.* 1. *num.* 2. *Navarr. summ. cap.* 26. *Hispan. numer.* 131. 132. *Latin. num.* 131. *Passar. in privileg. Minimer. c.* 34. *Suar.* 5. *tom. in* 3. *part. disp.* 23. *sect.* 4. *n.* 27. & *n.* 29. *Azor. tom.* 1. *instit. moral. l.* 12. *c.* 13. *q.* 5. *casu* 16. & *c.* 17. *quæst.* 9. *Sayr. de censur. l.* 3. *c.* 33. *n.* 13. & 14. *Manuel Rodrig. qq. regular. tom.* 2. *quæst.* 76. *art.* 6. *notab.* 2.